

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

УДК 001.895:159.9:37:80:34

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Краютієне І., доктор.

Мамедова К.Х., д-р філософії.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Тимошук О.Г., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старший викладач.

Василенко О.І., д-р філософії.

Комарова Н.В., д-р філософії.

Мостипан О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 81с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

(простежуваність) [1, с. 12], race bovine (порода великої рогатої худоби), які мають міжмовну та міжкультурну складність. Завдання на переклад, зіставлення, контекстуальний аналіз й рольові ігри сприяють активізації міжмовних когнітивних зв'язків, інтерпретації термінів через фонові знання та стимулюють професійне мислення студентів.

На прикладі текстів аграрної тематики можна простежити, як студенти застосовують індуктивні стратегії при опрацюванні незнайомих термінів. Так, терміни типу «engrais organiques» (органічні добрива) [2, с. 261], «semences certifiées» (сертифіковане насіння) [2, с. 575], «élevage extensif» (екстенсивне тваринництво) [1, с. 52] стають зрозумілими завдяки контексту, супровідним зображенням, аналогіям з рідною мовою. Паралельна робота з перекладом й обговоренням дозволяє активізувати мовні та концептуальні асоціації.

Іншим ефективним методом є використання візуалізованих автентичних джерел (інфографіки, брошур, етикеток продуктів), які створюють додатковий сенсорний канал сприйняття інформації. Це, в свою чергу, сприяє глибшому осмисленню змісту та полегшує запам'ятовування складної фахової лексики. Наприклад, вивчаючи поняття «traçabilité», студенти бачать схему логістичного ланцюга: від виробника до споживача. Це дозволяє не лише перекласти термін, а й зрозуміти його функцію в аграрному контексті.

Суттєвою частиною методики є також застосування рольових ситуацій. Студенти моделюють діалоги між продавцем та покупцем на фермерському ринку, консультантом з екологічного виробництва тощо. У таких завданнях активізуються не лише знання термінів, а й прагматичні вміння: ставити запитання, уточнювати, описувати процес або властивість. Це сприяє формуванню комунікативної компетентності в професійному середовищі.

Психолінгвістичний ефект також спостерігається під час порівняльного аналізу аграрної термінології французькою та українською мовами. Деякі поняття не мають прямого відповідника, що змушує студентів осмислювати концепти через опис (наприклад, «Appellation d'origine protégée»). Це створює умови для формування глибших когнітивних структур, розвитку мовної гнучкості та міжкультурної чутливості.

Таким чином, фахові автентичні тексти в поєднанні з психолінгвістичним підходом відкривають широкі можливості для формування фахових мовних навичок у студентів аграрних спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Столбецька С. Б. Французька мова (як друга іноземна): двосторонній переклад. Практикум. Біла Церква: БНАУ, 2021. 73 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/6128>
2. Larousse Agricole / sous la direction de Marcel Mazoyer. Paris: Larousse, 2002. 800 p. ISBN 2030910228.

УДК 81'367.622:81'255.4

РЄЗНІК В.Г., старш. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЛЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У статті розглядається проблема формування лексикографічної компетенції у студентів-філологів у процесі професійної підготовки. Проаналізовано сутність поняття «лексикографічна компетенція», її місце у структурі мовної та перекладацької компетентності, а також роль у формуванні навичок роботи зі словниками та іншими лексикографічними ресурсами. Визначено основні завдання викладача при організації занять з практичного курсу німецької мови, де використання лексикографічних навичок сприяє розвитку лінгвістичного мислення та професійної культури студентів. Спираючись на праці українських та німецьких дослідників, окреслено перспективні методи та технології навчання, що сприяють розвитку лексикографічної компетенції.

Ключові слова: лексикографічна компетенція, професійна підготовка, студенти-філологи, німецька мова, словник, освітній процес.

RIEZNIK V., senior lecturer

Bila Tserkva national agrarian university

THE ROLE OF LEXICOGRAPHICAL COMPETENCE IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF PHILOLOGY STUDENTS

This article addresses the issue of cultivating lexicographical proficiency among philology students during their professional training. It analyses the essence of the concept of 'lexicographical competence', its place in the structure of linguistic and translation competence, and its role in developing skills for working with dictionaries and other lexicographical resources. The main tasks of teachers in organising practical German language classes are identified, in which the use of lexicographical skills contributes to developing students' linguistic thinking and professional culture. Based on the works of Ukrainian and German researchers, promising teaching methods and technologies that contribute to the development of lexicographical competence are outlined.

Keywords: lexicographical competence, professional training, philology students, German language, dictionary, educational process.

У сучасній лінгводидактиці питання формування різних видів мовних компетенцій набуває дедалі більшої актуальності. Одним із важливих компонентів професійної підготовки студентів-філологів є лексикографічна компетенція, що охоплює знання, уміння та навички роботи зі словниками й іншими лексикографічними ресурсами. Дослідники відзначають, що в умовах цифровізації та глобалізації мови майбутні філологи мають володіти не лише мовними знаннями, а й культурою користування джерелами лексикографічної інформації [1, с. 48].

Термін «лексикографічна компетенція» трактується як здатність студента ефективно користуватися словниками та електронними базами даних для пошуку, аналізу й інтерпретації мовної інформації [6, S.77]. У структурі професійної компетентності вона посідає важливе місце, оскільки забезпечує формування навичок самостійної роботи з мовним матеріалом, розвиток критичного мислення та розуміння семантичних зв'язків у лексиці. Німецький дослідник Г. Бургер наголошує, що сучасна філологічна освіта неможлива без систематичної роботи зі словниками різних типів [4, S. 23].

У процесі вивчення німецької мови студенти-філологи стикаються з низкою труднощів, пов'язаних із багатозначністю, полісемією та міжмовними відповідниками. Використання словників, як паперових, так і електронних (Duden, DWDS, PONS), допомагає подолати ці труднощі та сприяє розвитку умінь перекладу й інтерпретації тексту. За спостереженнями М. Шульце, студенти, які володіють лексикографічними навичками, демонструють вищі результати у практичному курсі іноземної мови [7, S. 47].

Українські науковці підкреслюють необхідність інтеграції роботи зі словниками у всі види мовленнєвої діяльності студентів [2, с. 122]. Застосування комунікативного та компетентнісного підходів дозволяє формувати цю компетенцію не ізольовано, а у тісному зв'язку з практичними завданнями. Доцільним є використання інтерактивних методів, таких як лексикографічні проєкти, створення власних міні-словників студентами, робота з корпусами текстів. За результатами досліджень Л. Паламар, застосування електронних ресурсів сприяє розвитку самостійності та креативності у процесі навчання [3, с. 93].

Викладач відіграє ключову роль у процесі формування лексикографічної компетенції. Він має не лише ознайомлювати студентів з існуючими ресурсами, а й формувати критичне ставлення до джерел інформації, розвивати навички вибору найбільш доречних словників залежно від навчальної чи перекладацької задачі. Як зазначає Х. Глезер, лише систематична робота зі словниками може стати основою для розвитку глибокого мовного розуміння [5, S. 56].

Отже, формування лексикографічної компетенції є необхідним елементом професійної підготовки студентів-філологів. Вона забезпечує здатність до ефективного користування мовними ресурсами, сприяє розвитку професійної культури та формує основу для подальших наукових досліджень. Подальші перспективи полягають у розробці методичних рекомендацій щодо інтеграції електронних лексикографічних інструментів у навчальний процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2015. 368 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2010. 328 с.

3. Паламар Л.М. Використання електронних ресурсів у процесі вивчення іноземних мов. Іноземні мови. 2018. № 3. С. 89–96.
4. Burger H. Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. Berlin: Erich Schmidt, 2010. 201 p.
5. Gläser H. Fachtextsorten im Deutschen. Berlin: de Gruyter, 2007. 214 p.
6. Hausmann F.J. Studien zur neuhochdeutschen Lexikographie. Tübingen: Niemeyer, 2004. 301 p.
7. Schulze M. Language Learning with Digital Dictionaries. München: Hueber, 2015. 134 p.

УДК 37.013.3

ІГНАТЕНКО В.Д., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОСТМЕТОДИЧНА ПАРАДИГМА У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У тезах розглядається постметодична парадигма у викладанні іноземних мов, яка акцентує увагу на автономії викладача, врахуванні локального та культурного контексту і стратегічній гнучкості у поєднанні методик.

Ключові слова: постметодична парадигма, методика викладання іноземних мов, педагогічна автономія, міжкультурна комунікація, критичне мислення.

ІГНАТЕНКО В.Д., candidate of pedagogical sciences

Bila Tserkva national agrarian university

POST-METHOD PARADIGM IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The paper discusses the post-method paradigm in foreign language teaching, which emphasizes teacher autonomy, consideration of local and cultural context, and strategic flexibility in combining teaching methods.

Keywords: post-method paradigm, foreign language teaching methodology, teacher autonomy, intercultural communication, critical thinking.

Сучасна методика викладання іноземних мов пройшла тривалий і складний еволюційний шлях: від граматико-перекладного методу, який акцентував увагу на формальному засвоєнні граматики та письмових вправ, до аудіолінгвального підходу, комунікативної методики та інтерактивних технологій. Наприкінці ХХ століття дедалі очевиднішою стала криза традиційного методоцентризму, що проявлялася у прагненні знайти один універсальний «правильний» метод навчання. Надмірна стандартизація, ігнорування локальних умов та відсутність гнучкості у застосуванні методів призвели до формування нового етапу розвитку методики — постметодичного. Концепцію цього підходу запропонував Б. Кумаравадівелу, наголошуючи на необхідності відмови від універсалізму, визнанні важливості автономії викладача, локального контексту та інтеграції різних педагогічних стратегій у навчальний процес.

Критика «методичної залежності» стала вихідною точкою постметодичного мислення. Викладач більше не розглядається як пасивний виконавець наперед визначених інструкцій, а постає як дослідник і практик, який має право і обов'язок адаптувати педагогічні рішення відповідно до потреб конкретної аудиторії. На зміну домінуванню методів приходить орієнтація на стратегії, які варіюються залежно від соціального та культурного середовища, навчальних завдань і освітніх цілей, а також від індивідуальних характеристик студентів.

У своїй теорії Б. Кумаравадівелу виділив три ключові параметри постметодичної педагогіки. Параметр конкретності (particularity) передбачає врахування локального контексту — соціального, культурного, інституційного та психологічного — у процесі планування та реалізації навчання. Параметр практичності (practicality) акцентує на тому, що викладач не лише користується готовими методиками, а й конструє власні підходи на основі власного досвіду, рефлексії та спостережень за ефективністю навчальних практик. Параметр можливості (possibility) розширює функції мови за межі суто комунікативної діяльності, розглядаючи її як інструмент формування ідентичності, розвитку критичного мислення та соціальної активності.

ЗМІСТ

Шевченко А.М. Інноваційні підходи до підтримки психологічного благополуччя студентів.....	3
Пилипенко І.О. Лексичні інновації сучасної англійської мови в умовах розвитку інформаційних технологій.....	5
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Роль самостійної роботи та онлайн-платформ у процесі формування грамотності студентів.....	6
Marchuk V.V., Khomiak O. A. Foreign language as means of personality socio-cultural openness development.....	9
Береговенко Н.С. Лексичні засоби вираження оцінки у фразеології англійської мови.....	10
Столбецька С.Б. Фахові автентичні тексти з аграрної тематики у навчанні французької: психолінгвістичний аналіз.....	13
Резнік В.Г. Роль лексикографічної компетенції у системі професійної підготовки студентів-філологів.....	14
Ігнатенко В.Д. Постметодична парадигма у навчанні іноземних мов.....	16
Петренко О.М., Харченко С.І. Розвиток емоційного інтелекту як попередження професійного вигорання.....	17
Дудник О.К., Іващенко О.О. Психофізіологічні можливості при фізичному навантаженні людини.....	18
Чернищук Ю.І. Міжкультурна комунікація як фактор становлення аграрної лінгвістики.....	20
Хомчук О.П. Психолого-педагогічні аспекти проєктної діяльності здобувачів освіти.....	22
Харченко С.І., Петренко О.М. Використання проєктивних методів у формуванні згуртованості колективу.....	24
Зелінська В.А. Важливість самостійної навчальної діяльності студентів у вищій школі.....	25
Кириленко М.О. Полісемія в сучасній англійській мові.....	27
Біліченко А.М. Міжкультурна аграрна комунікація у вищій школі: особливості, виклики та перспективи.....	28
Велика К.І., Ярмола О.В. Аналіз сучасного стану терміносистеми сільського господарства.....	30
Грищенко І.В. Англomовна фахова термінологія та навички критичного аналізу тексту на прикладі автентичних текстів з біотехнології.....	32
Пасічник Н.С. Формування громадянської компетентності здобувачів освіти аграрних ЗВО у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.....	33
Цвид-Гром О.П. Сучасні виміри вагомості видатної постаті І. Карпенка-Карого в українській літературі та культурі (до 180-річчя від дня народження митця).....	35
Diachuk O.V. Verbal and nonverbal forms in the process of intercultural communication.....	37
Римар Н.Ю. Самостійне вивчення агрономічної лексики у формуванні мовної культури майбутнього фахівця.....	38
Mykhailenko O. Approaches to scientific translation research.....	41
Боньковський О.А. До особливостей фразеологізмів у німецькій мові сільського господарства.....	42
Мельник Л.М. Психологічні механізми політичного вибору: роль емоцій та когнітивних упереджень у формуванні електоральних уподобань.....	44
Мельник Л.М., Грек І.М. Філософія стійкості та гідності в умовах війни: екзистенційний та етичний вимір.....	46
Настіна О.І. Ключові зміни у правовому регулюванні земельних відносин в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	48
Терещук М.М. Державна служба, аграрна наука та конституційне право зарубіжних країн: інтеграційні орієнтири для України.....	50
Макарчук В.В. Особливості правового статусу державної міграційної служби України.....	52
Малишко І.В. Цифровізація фінансового права: перспективи та ризики для України.....	54
Тимошук О.Г. Трансформація страхового права в умовах сучасних викликів та цифровізації: виклики і перспективи для України.....	56
Бровко Н.І. Конституційно-правовий статус Національного агентства України з питань державної служби та його дієвість у питання реформування державної служби.....	57
Звонарьов О.Ю. Розвиток національних кримінально-правових засобів запобігання воєнним злочинам.....	59
Аргат Я.П. Принципи справедливості та добросовісності в римському праві.....	61
Сокиринська О.А. Особливості застосування іноваційних технологій у криміналістичній	

діяльності.....	63
Пахомова А.О. Особливості захисту цивільних прав.....	64
Ярмоленко Ю.В. Правове регулювання промислової власності.....	66
Мельник В.О. Сучасні виклики застосування електронних процесуальних документів.....	67
Ковальчук І.В. Трансформація фінансово-податкового законодавства України в умовах воєнного стану: виклики та перспективи.....	69
Ігнатенко І.А., Малишко І.В. Антикорупційна політика у сфері публічних фінансів.....	71
Сімакова С.І. Невжиття заходів щодо протидії корупції за кодексом України про адміністративні правопорушення.....	73
Клочко В.М. Повноваження національного агентства з питань запобігання корупції в частині складання адміністративних протоколів.....	74
Чередніченко К.А., Єфремова І.І. Теорія конфлікту, як основна складова у переговорах та медіації.....	77
Чередніченко К.А., Бровко Н.І. Свобода і справедливість як фундаментальні категорії філософії права.....	78